

## POSTANOWIENIE

23 czerwca 2026 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Adam Doliwa

na posiedzeniu niejawnym 23 czerwca 2026 r. w Warszawie  
w sprawie z powództwa D.J.  
przeciwko J.K. i B.K.  
o stwierdzenie nieważności czynności prawnej,  
na skutek skargi kasacyjnej D.J.  
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie  
z 4 lipca 2024 r., I ACa 424/23,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania**
- 2. nie obciąża powódki kosztami postępowania kasacyjnego;**
- 3. zasądza od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie na rzecz adwokata E.G. kwotę 4050 (cztery tysiące pięćdziesiąt) złotych powiększoną o należny podatek od towarów i usług tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powódce z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.**

(P.H.)

## UZASADNIENIE

Powódka, D.J., wywiodła skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z 4 lipca 2024 r., wydanego w sprawie przeciwko J.K. i B.K. o stwierdzenie nieważności czynności prawnej.

W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na jej oczywistą zasadność, wynikającą z naruszenia przepisów prawa procesowego, tj. art. 321 k.p.c., i polegającą na tym, że powódka w pozwie nie zgłosiła żądania stwierdzenia nieważności umowy sprzedaży wobec B.K.

**Sąd Najwyższy zważył, co następuje:**

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398<sup>9</sup> § 1 k.p.c.).

Skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, gdy dla przeciętnego prawnika z samej treści skargi – bez pogłębionej analizy i jurydycznych dociekań – w sposób jednoznaczny wynika, że wskazane w niej podstawy zasługują na uwzględnienie z uwagi na kwalifikowany charakter naruszenia przepisów prawa. Przyczyna przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, jaką jest jej oczywista zasadność, może dotyczyć jedynie przepisów prawa niepodlegających różnej wykładni i niepozostawiających sądowi swobody oceny. Chodzi przy tym o wykładnię w oczywisty, dostrzegalny już *prima facie* sposób sprzeczną z jednolitą i ugruntowaną wykładnią skonkretyzowanego przepisu, przyjmowaną w orzecznictwie i nauce prawa (zob. m.in. postanowienia SN: z 21 maja 2025 r., I CSK 558/24; z 26 marca 2025 r., I CSK 3537/23; z 30 stycznia 2025 r., I CSK 3814/23; z 31 grudnia 2024 r., I CSK 1853/23; z 20 listopada 2024 r., I CSK 2892/23; z 14 września 2023 r., I CSK 518/23; z 27 lipca 2023 r., I CSK 5328/22).

Analiza skargi kasacyjnej prowadzi do wniosku, że przesłanka z art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 4 k.p.c. nie została spełniona. Powódka pod pozorem oczywistej zasadności w istocie pyta o trafność stanowiska Sądu Apelacyjnego wyrażonego w związku z rozstrzygnięciem tej konkretnej sprawy. Przedstawiła wyłącznie własne stanowisko, polemizując z niekorzystnym dla niej rozstrzygnięciem Sądu drugiej instancji.

Podstawami skargi kasacyjnej nie mogą być objęte zarzuty błędnych ustaleń faktycznych i oceny dowodów (art. 398<sup>3</sup> § 3 k.p.c.), więc nie można z odwołaniem się do nich kreować zagadnienia prawnego opartego na założeniu, że w rzeczywistości miał miejsce stan faktyczny inny, niż ustalony przez sądy obu instancji, czyli inny, niż stanowiący podstawę rozstrzygnięcia.

Nie jest rzeczą Sądu Najwyższego ustalanie stanu faktycznego i dopuszczanie w sprawie nowych dowodów. Skarżąca błędnie traktuje skargę kasacyjną jako trzecią instancję odwoławczą. Znamienne, że sądy obu instancji wyczerpująco i wnikliwie odniosły się do braku legitymacji biernej po stronie pozwanej B.K. Sądy szczegółowo ustaliły stan faktyczny, strony umowy sprzedaży nieruchomości, a także ustrój rozdzielności majątkowej pozwanych.

Sąd Najwyższy uznał, że nie ma innych przyczyn uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, w szczególności w postaci nieważności postępowania (art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 3 k.p.c.).

Sąd Najwyższy wyjaśnił, że przez podstawę faktyczną roszczenia należy rozumieć zespół faktów (pewnych zdarzeń), na które powołuje się powód, uzasadniając swoje żądanie. Fakty te podlegają ustaleniu (a nie "rozumieniu") przez sąd. Sąd nie orzeka ponad żądanie, jeżeli fakty, na które powołuje się powód, są wystarczające dla uznania powództwa za zasadne. Orzeczenie naruszałoby natomiast art. 321 § 1 k.p.c., jeżeli dla uzasadnienia roszczenia konieczne byłoby odwołanie się do faktów, co do których strona nie sformułowała twierdzeń, a o których zaistnieniu sąd powziął informację z innych źródeł, np. zostały one przywołane przez pozwanego, a powód nie objął ich swoimi twierdzeniami, sąd dowiedziałby się o nich przy okazji przeprowadzania dowodów na inną okoliczność, miałby o nich informację z urzędu lub należałyby one do faktów powszechnie znanych. Również orzeczenie na podstawie faktów wywiezionych przez sąd w drodze domniemania faktycznego (art. 231 k.p.c.) należałoby uznać za orzeczenie ponad żądanie, jeżeli powód wprost ani pośrednio nie odwołał się do tych faktów uzasadniając swoje roszczenie. Warunkiem orzeczenia na innej podstawie prawnej niż przytoczona przez powoda jest to, aby okoliczności

faktyczne, na jakie się powołał, to uzasadniały, aby ich rozumienie było takie samo, albo co najmniej bardzo podobne (wyrok SN z 26 marca 2026 r., II CSKP 713/24).

Z tej przyczyny Sąd Najwyższy na podstawie art. 398<sup>9</sup> § 1 i 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi do rozpoznania.

Uwzględnivszy charakter sprawy oraz sytuację materialną skarżącej, stosownie do art. 102 k.p.c. w związku z art. 398<sup>21</sup> i art. 391 § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy odstąpił od obciążania powódki kosztami postępowania na rzecz Skarbu Państwa.

O kosztach pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu orzeczono stosownie do § 8 pkt 7 w zw. z § 16 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 maja 2024 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa albo jednostki samorządu terytorialnego kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (tekst jedn. Dz. U. z 2026 r. poz. 136).

Adam Doliwa

(P.H.)

[SOP]